

Politikai kérdés

Ha valaki úgy tenné fel a kérdést, szükségesnek tartom-e az oktatási hálózat átszervezését, az önálló magyar iskolai hálózat kialakítását, igennel felelnék. Még akkor is, ha most úgy látom, sok még a homályos részlet, talán még az előre nem látható és nemkívánatos következmény is.

Úgy gondolom, hogy a magyar iskolahálózat kiépítése politikai kérdés. Éppen olyan súlyú, mint a magyar gimnáziumok életre hívásának kérdése. Vannak nálam sokkal avatottabbak, akik tudnának arról mesélni, mennyire volt nehéz, illetve mennyire tűnt kilátástalannak a Délvidék egyik legfontosabb magyar intézményének létrehozása és elfogadtatása? De sikerült, s ez a siker kötelezi mindazokat, akik az oktatásért felelősek és mindazokat, akik a népakarat jóvoltából felhős tisztségeket töltenek be, hogy foglalkozzanak ezzel a kérdéssel: készítsék elő, alapozzák meg a magyar iskolahálózat kiépítését.

A tehetséggondozó gimnáziumok beindítása után – úgy vélem – már nem ott tartunk, hogy jó lenne, ha lenne magyar iskolahálózat, hanem a rendszerben gondolkodás kényszerűségének engedve, be kell vallanunk: az idő sürget. Kis túlzással azt is mondhatnám, hogy jelenleg úgy néz ki anyanyelvű oktatásunk, mint az a ház, amelynek falai állnak, a földémszerkezete épül, de alapjai hiányoznak.

A magyar középiskolákba ugyanis megfelelően felkészült általános iskolások kellene, hogy a majdani Szabadkai Egyetemre kerülve, a kétségbeejtően elvékonyodott délvidéki értelmiségi réteg méltó utánpótlásai lehessenek.

S ahhoz, hogy a kisebbség megmaradását szavatoló, kiemelkedő értelmiségi nevelődjék, nem egy, hanem sok – annak érdekében, hogy a kisebbségi joggyakorlásból eredő lehetőségek szerint betölthessük a nekünk, magyaroknak járó tisztségeket és felkészültségünkkel minél több intézményben, kutatásban, üzemben és vállalkozásban megkerülhetetlen legyen a magyar értelmiség –, mind-

ehhez jó iskolákra van szükség. S ha ezt mint fontos célt jelöli ki közösségünk, akkor visszatérve az alapvető kérdésre, a válasz csak igen lehet arra, kell-e nekünk a magyar iskolahálózat.

Ezzel nem azt akarom állítani, hogy a jelenlegi vegyes tannyelvű iskolákból nem kerülhet ki értékes ember. Igen kikerülhet, a nagyon tehetséges vagy a nagyon céltudatos diák, viszont sokkal nagyobb azoknak a száma, akik elkallódnak, mint a sikereseké.

A megjelölt cél érdekében tehát mi az, ami többet, jobbat jelenthet egy magyar iskolahálózatban?

Elsősorban egy magyar szellemiségű iskolában gyerekeink nem megtűrt tanulók, hanem a közepes meg a jobb és kevésbé jó tanulók is fontosak, mert segíthetünk nekik helyüket megtalálni a világban. Számos példát mondhatnék arra itt Szabadkán, a délvidéki magyarság szellemi központjában, **hogyan lesz másodrangú állampolgár általános iskolás gyerekeinkből.** Kezdhetjük az iskolaünnepségekkel, amikor az első szavaltat vagy énekszám a többség nyelvén hangzik el, hiszen a szerb tanulók vannak többen, nem érheti szó a ház elejét, de akár azzal is példálózhatunk, hogy a tanítási szünetekben kerekedett konfliktusok kezelése általában azzal végződik, hogy a magyar tanulókat arra intik, ne akaszkodjanak össze szerb társaikkal, azaz húzódjanak az iskolaudvar másik végébe, ha éppen úgy adódik. De ennél szelídebb példák is vannak: a magyar gyerekek az iskola szervezésében nem mehetnek sem tengerre, sem síelni, mert az olyan iskolákban, ahol egy magyar tagozat van, nincs elég magyar gyerek ahhoz, hogy megszervezzék számukra a közös nyaralást vagy telelést.

A felsoroltak évről évre megismétlődnek, mégpedig a személyiségfejlődés legfontosabb időszakában, nyolc éven keresztül. **Nyilvánvaló tehát, hogy kiépül a gyerekekben az a természetesnek mondható érzés, hogy másodrangú, hogy megtűrt.**

A magyar iskolahálózat hozadéka lehet elképzelésem szerint az egészséges személyiségfejlődés.

Az a fajta másodrangúság is eltűnhetne, miszerint mindegy, hogy ki tanít a magyar tagozatokon. Nem lenne akkora a szakemberhiány, mint amekkora most, ha a városi iskolákban a magyar tanulók egy-két-három épületbe járnának. Úgy gondolom, attól sem kell megijedni, hogy sok tanár munka nélkül marad. A diplomásoknak, a legjobbaknak bizonyára lesz munkája. Fájdalmas ugyan, de hiába beszélünk a tudásalapú társadalomról, ha közben nem vagyunk hajlandóak annak vonzatait tudomásul venni.

A magyar iskolahálózat azért kell, hogy ami most rossz, vagy nem elég jó, azt kiküszöböljük, jobbá tegyük.

Engedjék meg, hogy a sok egyéb vetület közül még egyet kiemeljek, ami megoldásra vár a magyar iskolahálózatban: ez pedig az államnyelv oktatása. Úgy gondolom, iskoláinkban mint szükséges rossz szerepel az államnyelv oktatása. Ebből kifolyólag szinte teljesen eredménytelen. Elképesztőnek tartom, hogy fiatalok, huszonévesek olyannyira nem beszélik a többségi nyelvet, hogy egyszerű mondatokat sem képesek megérteni. Véleményem szerint a magyar iskolahálózat kialakításának egyik fontos célja, hogy tudással felvértezett, magabiztos, a társadalomban magának helyet követelő, egészséges emberek kerüljenek ki ezekből az iskolákból. Ennek pedig nagyon fontos tartozéka az államnyelv kellő ismerete.

